საქართ. მუშარ. ხოც.-ფედ. ხარეკ. პარტია

წელიწადი მეხუთე

ტრიბუნა

მთავარ კომიტეტის ორგანო

გაზეთი „ტრიბუნა“ ღირს
თვიურად 1,000,000 მან.
ცალკე ნომერი ყველგან 40,000 მან.
რედაქცია და კანტორა: ტფილისი, ხახახლის ქუჩა, № 6
ტელეფონი 10—34 — ფოსტის ყუთი, № 190.

განცხადების ფასი:
1 გვ. 200,000 მან. ...
4 „ 150,000
...
1 გვ. 2,500,000 მან.
4 „ 2,000,000 „

№ 486 კვირა, ივნისის 3 1923 წ. ყოველდღიური გაზეთი ფასი 40,000

პუანკარე ჩაიჭრა

საფრანგეთის დეპუტატთა პალატამ გადაწყვიტა ახალი კრედიტის გაღება რურის ოკუპაციის გასაგრძელებლად. პალატის მარჯვენა ფრთამ საყვედური პუანკარეს, რომ სამხედრო ოპერაციებს არ აწარმოვა მთელი თავისი სიმკაცრით. საფრანგეთის ბურჟუაზიული პრესისა და წრეების აზრით, რურის დაპყრობის უშედეგობა უეჭველად მთავრობის მერყევი და ლოიალი პოლიტიკის წყალობითაა გამოწვეული.

ვინც უთვალთვალებდა პუანკარეს სახელმწიფოებრივ მოღვაწეობას, განსაკუთრებით მის მიერ რურის ოლქის დაპყრობისაკენ გადადგმულ ნაბიჯებს, უსათუოდ ეჭვს არ შეიტანს პუანკარეს მკაცრ პოლიტიკის გამბედაობაში, მართალია, რურის ოკუპაციამ საბედისწერო ჩიხში მოამწყვდია საფრანგეთის იმპერიალიზმის სულისკვეთება: მან ვერ გაამართლა ბურჟუაზიის იმედები. ამის მთავარი მიზეზი სულ სხვა პირობებსა და გარემოებაში უნდა ვეძიოთ და არა ვითომდა „ლმობიერ“ პოლიტიკაში.

რა გეგმებითა და აზრებით მიექანებოდნენ რურის ოლქისაკენ საფრანგეთის იმპერიალისტები? ჩვეულებრივად საფრანგეთის პოლიტიკას გერმანიის მიერ სარეპარაციო პირობების შეუსრულებლობით ხსნიან. გაღატაკებულ გერმანიის ხალხისათვის მეტად მძიმე შეიქნა საფრანგეთის სახელმწიფო სალაროში ოქრო-ვერცხლის შეტანა. გერმანია ითხოვდა ვადის გაგრძელებას და ვალების შემსუბუქებას. პუანკარე არ წავიდა არც ერთ მუხლის დათმობისაკენ. გერმანიას საკუთარი ძალ-ღონით არ შეუძლია სარეპარაციო ხელშეკრულების შესრულება, მაშ საჭიროა ენერგიული ზომების მიღება მის წინააღმდეგ—ასეთი იყო დეპუტატთა პალატის გადაწყვეტილება, რომლის სისრულეში მოყვანა პუანკარეს დაევალა. რურის მდიდარი ოლქის ოკუპაციაც მოვლენა საფრანგეთის კაპიტალისტების ურყევ ნების გამომხატველად.

მაგრამ მარტო რეპარაციის პრობლემით როდი აიხსნება საფრანგეთის გაბედული გეზის წარმოშობა-განვითარების ძირითადი ხასიათის პირობა. ერთი ქვეყნის ბურჟუაზია ებრძვის არა მარტო თავის ქვეყნის გლეხობასა და პროლეტარიატს, არამედ უცხოეთის ბურჟუაზიას და მშრომელთა კლასს. საფრანგეთისათვის დიდს საშიშროებას გერმანია წარმოადგენდა. გერმანიამ უმაღლეს წერტილამდე განავითარა წარმოება-მრეწველობა, საწარმოო ტეხნიკა და სამხედრო ხელოვნება. ომამდე ევროპის ყველა სახელმწიფოებზე მაღლა იდგა გერმანიის იმპერია ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციით, იმპერიალისტური სულისკვეთებით და მარინისტული მიდრეკილებით. მსოფლიო ომმა დაანახა ქვეყანას, მათ შორის საფრანგეთსაც,—გერმანიის მსოფლიო ჰეგემონიის როლში გამოსვლა.

განსაკუთრებით გერმანიის ძლევა-მოსილება საშიშროებას ქმნიდა საფრანგეთისათვის. ისტორიულად ერთმანეთის მოსისხლე მტერი, ეგ ორი იმპერიალისტური ქვეყანა, ერთმანეთს დაპირისპირებული იყო, როგორც პოლიტიკურად, ისე ეკონომიურად ევროპასა და კოლონიებში. საფრანგეთის მთავარ მიზანს ძლიერი კონკურენტის შესუსტება-მოსპობა წარმოადგენდა. გერმანია „დამარცხდა“ ომში, საფრანგეთი „გამარჯვებული“ გამოვიდა საერთაშორისო ბრძოლის აპარეზიდან.

არაქათ გამოლეულ გერმანიას მაინც საკმაოს ენერგია შერჩა, რომლის ამოქმედება-განვითარება ახალ საფრთხის წინაშე აყენებდა საფრანგეთს. საფრანგეთმა ერთ დიდ მიზანს მიაღწია გერმანიის დამორჩილების საკითხში: გერმანიის სამხედრო ძალა, ჯარის რიცხვი და ფლოტის სიძლიერის დონე მინიმუმამდე იქმნა დაყვანილი. მაგრამ აქ შეჩერება მაინც არ ნიშნავდა „მიზეზთა მიზეზის“ ძირ-ბუდიანად აღმოფხვრას. საჭირო იყო გერმანიის არა მარტო პოლიტიკურად დაუძლურება არამედ მისი ეკონომიური ძლიერების საფუძვლების დარღვევაც. საფრანგეთის ბურჟუაზიამ ისარი სწორედ ამ მიმართულებით მოიმარჯვა.

გერმანეთი საფრანგეთს უმთავრესად „შავი ოქროთი“ უპირისპირდებოდა. ქვა-ნახშირის სამეფოს ჩამოცილება გერმანიის ეკონომიურ ორგანიზმიდან აუცილებლობას წარმოადგენდა საფრანგეთის ეკონომიურ ინტერესებისათვის. რურის ოლქის ოკუპაცია სწორედ ამ მიზნის განხორციელებას ემსახურება.

მიაღწია და მიაღწევს საფრანგეთის იმპერიალიზმი საგულისხმო შედეგებს? შესძლებს საფრანგეთის ბურჟუაზია გერმანიის ხალხის ქვეყნიდან ეკონომიური წვენის ამოწუწვნას? ამ კითხვებზე ჩვენ მრავალჯერ გვქონდა საუბარი და მათზე იმთავითვე უარყოფითი პასუხი გაცემული. რურის ოლქის ოკუპაცია უკვე მეექვსე თვეა გრძელდება და ამ ხნის განმავლობაში საკმაოდ გამოიკვეთა ჩვენი თვალსაზრისით სისწორის მაჩვენებელი ფაქტები.

რურის ოლქის პროლეტარიატმა გმირული შებრძოლებით უპასუხა საფრანგეთის გამხეცებულ იმპერიალიზმის მოციქულებს. მართალია, გერმანიის ანტიმუშური მთავრობა ძრწოდა პუანკარეს მრისხანე ფიგურის წინაშე და პროლეტარულ მასსებს დამშვიდებისაკენ მოუწოდებდა. მიუხედავად ამისა, შეიდემან-ნოსკე ჰააზეს ქვეშევრდომთა „თავხედობამ“ მაინც საზღვარს გადააჭარბა. მთელი რურის ოლქი რევოლიუციონურ მოძრაობის ციებ-ცხელების პროცესში ჩავარდა. ზოგან უკვე საბჭოთა დროშა აფრიალდა. მრავალ სამრეწველო ცენტრებში გრძელდება გაფიცვა და ხელჩართული ბრძოლა პოლიციასთან. ნახშირით დამძიმებული მატარებელი უკვე არ მიეშურება ქშინვით პარიზისაკენ. როგორც საფრანგეთის ოფიციალი გაზეთები სანტიმენტალი ოხვრით აღნიშნავენ, საფრანგეთი ნახშირის იმდენ რაოდენობასაც კი არ ღებულობს „დამორჩილებულ-დაპყრობილ პროვინციიდან“, რამდენსაც იღებდა ოკუპაციის წინა დღეებში.

საფრანგეთის პოლიტიკა კრიზისს განიცდის. მდგომარეობიდან თავის დაღწევა შეიძლება არა ახალი კრედიტების გაღებით ოკუპაციის შემდეგ გაგრძელებისათვის, არამედ დაპყრობითი პოლიტიკის უკუგდებით და სრული ლიკვიდაციით. მაგრამ მეტად სერიოზულ სიძნელეს წარმოადგენს ამ გზაზე შედგომა საფრანგეთის იმპერიალიზმისათვის. უკან ნაბიჯის გადადგმა უდრის არსებითი დამარცხების ოფიციალად დაკანონებას, ამდენად რურის მუშების რევოლიუციონურ მოძრაობის განვითარებას...

დიახ, საფრანგეთის ბედი დათვზე მონადირეს ტრაგი-კომედიურ მდგომარეობას მოგვაგონებს:

— დათვი დაიჭირე? წამოიყვანე!
— არ მოდის.
— მაშ შენ წამოდი!
— არ მიშვებს...

ქართული სახელმწიფო ოპერა.

საქართველოს მუშურ-გლეხურ რესპუბლიკაში არსებობს სახელმწიფო დრამა არა მარტო ქართული, არამედ რუსულიც.

ცხოვრების სინამდვილე ცხადჰყოფს, რომ სახელმწიფო ოპერა დედა ქალაქში რუსულია, ქართული საოპერო სპეკტაკლი კი კანტი-კუნტად თუ დაიდგმის. გასულ სეზონში ერთი ევროპიული ოპერაც ვნახეთ (**სევილიელი დალაქი**) ქართულად დადგმული. მაშასადამე ქართული ოპერა სხვათა შორის საქმედ ყოფილა მიჩნეული და რუსულ ოპერას კუდში ჰყოლია გამობმული. სწორედ ისევე, როგორც მიხეილ ვორონცოვის დროს ქართული დრამა რუსული დრამის კუდში იყო გამობმული და იმდენი ეთრია, ვიდრე ბოლოს სული არ გაჰვარდა, ქართულ ოპერას უნდა ჰყავდეს საკუთარი მზრუნველნი მხოლოდ მისთვის მიჩენეული, რომ იმყოფებოდეს ღვიძლი შვილის მდგომარეობაში. საქართველოს მშრომელი ხალხის სახელმწიფოში ხელოვნება უნდა იდგეს ხალხთან ახლო, ე. ი. მშრომელი ხალხისათვის გასაგები უნდა იყვეს ენა, რომლითაც მის განსახიერებას სცდილობენ ხელოვნებაში, თორემ დავუბრუნდებით ძველი რეჟიმის დროს, როცა ხაზინის ფული იხარჯებოდა რუსული ოპერა-დრამის შესანახად, როგორც ისეთი დაწესებულების, რომელიც ემსახურებოდა გამარუსებელ პოლიტიკას. ყველასათვის ცხადია, რომ რუსული ოპერა დედა ქალაქში ყურთა სმენას უტკბობს ინტელიგენტ-ბურჟუა-სპეკულიანტებს, მშრომელი ხალხი კი გარეშე სდგას, ხელოვნების გამაფაქიზებელ გავლენას მოკლებული, და თუ მათთვის შაბათი დღეა გადადებული ხშირად უმასპინძლდებიან რუსული ოპერით, რომელსაც ენა მათთვის გაუგებარია.

რუსი, არტისტები ხელშეკრულობის ძალით გასულ სეზონში მოვალე არ ყოფილან, რომ ქართულად ემღერნათ. ეს გარემოება უნდა იყვეს მიზეზი, რომ იმათ ზედმეტი ჯილდო ეძლეოდათ ქართული ოპერის მომზადებისთვის. რასაკვირველია, ჩვენ მადლობის მეტს ვერაფერს მოვახსენებთ რუსის არტისტებს, მაგრამ საქმე ისე უნდა მოეწყოს, რომ ქართული ოპერის მომღერალი პერსონალი ქართული ენის მცოდნე იყვეს, ხოლო თუ გასტროლერად გვეწვევა უცხო ქვეყნელი შესანიშნავი მომღერალი არტისტი, მაშინ სიამოვნებით მოვისმენთ მის სიმღერას არა ქართულად შესრულებულსა. დამოუკიდებელი ქართული სახელმწიფო ოპერის შექმნას მოითხოვს საქართველოს მშრომელი ხალხის საკულტურო ინტერესი.

ქართული ოპერის სამმეს პიონერები ძველი რეჟიმის დროსაც ჰყავდა და თუმცა ქართული ორიგინალი ოპერა ჯერ არსად სჩანდა, კერძო თაოსნობით დადგმულა ქართულად არა ერთი საუკეთესო ევროპიული კლასიკური ოპერა. დღეს გარემოება დიდად ხელსაყრელია ეროვნული ხელოვნების აღორძინებისათვის, მაგრამ საქმე სულ სხვას ჰლაღადებს..

მოგვეპოვება თუ არა სახელოვნო ღონისძიება, რომ ოპერის მომღერალი პერსონალი გავიჩინოთ? რა საკვირველია, მოგვეპოვება დღევანდელ რუსულ ოპერას ემსახურება არა ერთი მომღერალი ქართველი და უფრო მეტი გაჩნდება, მერმე არა ერთია ჩვენში უცხო ტომელი მომღერალი, რომელსაც ქართული ენა პატარაობითვე, პრაქტიკულად შეუსწავლია. ასე რომ ქართულ ოპერაში სიმღერა არ გაუჭირდება, მაგრამ ისეთიც არის, რომ თუმცა ქართული ენის მცოდნე არ არის, ზოგჯერ ქართული ოპერის უმთავრეს როლშიაც გამოსულა და ჩინებულად შეუსრულებია თავის პარტია.

ია კარგარეთლის იუბილემ ხომ ყველას დაუმტკიცა, რომ ქართული ოპერის სამაგალითო ხორო შეიძლება შედგენილ იქნეს იმ მომღერალი გუნდებისაგან, რომელთაც იუბილეში მონაწილეობა მიიღეს. ქართული დრამა და სტუდია მოგვცემს მაცეკვარ პერსონალსაც, რომელიც ბალეტისათვის გამოდგება.

როგორც ვსთქვი, პირობა ყოველ მხრივ ხელსაყრელია მხოლოდ საჭიროა გულს ჰგულობდეს, რომ ქადა ორივ ხელით იმშეოდეს.

მომავალი სეზონისათვის რამდენიმე ახალი ქართული ოპერა იქმნება დასადგმელად გამზადებული (**ლამის თევაზე** ზ. ფალიაშვილის, **ლუარსაბ ყარამანდული** დ. არაყიშვილის, **ნესტან და ტარიელ** ი. ფალიაშვილის და **მაია** ალე ფარცხალაძისა) და საქმისთვის ორმაგად საზარალო იქმნება თუ ხსენებული ოპერები ახალი გარემოებით დადგმულ არ იქმნა, სახელმწიფო ოპერის დღევანდელი მესვეურნი ა. წუწუნავა, ი. ფალიაშვილი და ევლახიშვილი დიდ სამსახურს გაუწევენ საქართველოს მშრომელი ხალხის საკულტურო ინტერესს, თუ თავს იდებენ შუამდგომლობას სახალხო განათლების კომისარიატის წინაშე, რომ დაარსებულ იქმნეს ქართული სახელმწიფო ოპერა ისევე, როგორც არსებობს ქართული სახელმწიფო დრამა, სახალხო განათლების კომისარიატი თანაგრძნობით შეხვდება მათ შუამდგომლობას და კვეთებულის წესით განახორციელებს, რადგანაც ქართული ხელოვნების აღორძინებისთვის ზრუნვა სოციალისტურ საქართველოში პროლეტარული კულტურის უდიდესი დარგია. მხოლოდ ქართულ ხელოვნებას შეუძლია ნამდვილი სამსახური გაუწიოს ჩვენი მშრომელი ხალხის ფართო მასებსა.

სახალხო კომისარიატმა გამოსცა სასტიკი ბრძანება კომისარიატის დაწესებულებათა გაერთიანებისთვის და ნუ თუ სახელოვნო დაწესებულება, რომელიც მისი ერთ-ერთი განყოფილებაა, ისევ ძველებურ მდგომარეობაში უნდა დაჰრჩეს?

პეტრე მირიანიშვილი.

ახალი ამბები

— **სამიკიტნოები.** ქალაქის აღმასკომმა დაადგინა ნავთლუღის მუშების რაიონში დახუროს ყველა სამიკიტნოები, რომელნიც ბოლო ხანს გადაიქცნენ გარყვნილების და ათასნაირ ბოროტმოქმედების ბუდეთ.

აღნიშნული დადგენილება გამოწვეული იყო თვით ნაძალადევის მუშების თხოვნით. აგრეთვე ქალაქის სხვა და სხვა უბნებში მუშების დაჟინების თხოვნით დაიკეტა მრავალი სამიკიტნოები.

— **საყურადღებოთ.** მდინარე მტკვარში ყოველდღე არის შემთხვევა ბავშვების დახრჩობის, ვინაიდან მეთვალყურენი არ არიან.

— **ბანდიტების ამოხოცვა.** 31 მაისში ქალაქ ბათომის ქუჩები ორი საათის განმავლობაში თითქმის ბრძოლის ველათ იყო გადაქცეული. ბათომის საგანგებო კომისიის რაზმს მიაგნო გურულ და აჭარელ ბანდიტების ბინას და ალყა შემოარტყა. ატყდა საშინელი სროლა ორივე მხრივ. ბანდიტები ისროდნენ აგრეთვე ყუმბარებსაც, მაგრამ მაინც დამარცხდნენ. ბანდიტების მხრივ მოჰკლეს: ფანცხავა, სირაძე და ანღულაძე, მთავრობის რაზმს ტყვეთ ჩაუვარდა აგრეთვე 6 ბანდიტი. ბრძოლაში დაიხოცნენ ჩეკისტები ამხ. გეგენჩუკი და ოლანეზოვი. დანარჩენი ბანდიტები გაიქცნენ, მაგრამ მათ დასაჭერათ სასტიკი ზომებია მიღებული, დატყვევებულ ბანდიტებს კავშირი ჰქონდათ ამხ. ობოლაძის მკვლელობასთან.

— **დახმარება.** სახალხო კომისართა საბჭომ გაიღო ერთდროული დახმარება გურიის ბანდიტებთან ბრძოლაში დახოცილ ამხ. ფოცხიშვილის, ჩანტლაძის და ღლონტის ოჯახებისთვის.

— **ლიკვიდაცია.** ინვალიდების კავშირი მთავრობის დადგენილებით გაუქმებულია.

— **იუმორისტ. ჟურნალი „ნიანგი“** დაიბეჭდა და გამოვიდა გასასყიდათ იუმორისტული ჟურნალი „ნიანგი“ ჟურნალში 30 სურათამდეა მოთავსებული სხვა და სხვა სადღეისო თემებზე. ჟურნალი კარგ ქაღალდზეა დაბეჭდილი და ღირს—250 ათას მანეთად.

— **სუბსიდია.** ლენინის სახელობის მუშათა მოსახლეობის ასაშენებლათ, პრეზიდიუმის მიერ გადიდებულია ყოველკვირეული სუბსიდია 100 მილიონიდან 200 მილიონამდე ამიერკავკასიის ბონებით.

— **ბინა ბავშვებისათვის.** განათლების განყოფილებამ აღძრა შუამდგომლობა, რათა ამერიკულ კომიტეტს დაეთმოს კიკეთში ბინა 200 ბავშისათვის საჭირო რაოდენობით, ვინაიდან ეს ორასი ბავში ქალაქის შრომის სკოლების მოწაფეებია. ქალაქის აღმასკომმა პრინციპიალურად მიიღო ეს შუამდგომლობა, მაგრამ ვინაიდან კიკეთში თავისუფალი ბინები არ მოიპოვება, დაეთმოს ბინების საჭირო რაოდენობა აღბულახში.

— **შეშის ბაჟი.** აღმასკომმა დააკმაყოფილა განათლების შუამდგომლობა საგარეჯოს რაიონის სკოლებისთვის დასამზადებელ შეშის ბაჟის შესატანათ 103,500,000 მანეთის მიცემის შესახებ.

— **გარაჟების რეგისტრაცია.** ცეცხლის მქრობელთა რაზმმა აღძრა შუამდგომლობა ქალაქის აღმასკომის წინაშე, გარაჟების რეგისტრაციის გატარების შესახებ, ვინაიდგან ზოგიერთ გარაჟებთან მოთავსებული ასანთები ნივთიერებანი საშიშროებას წარმოადგენს ცეცხლის გაჩენის მხრივ. შუამდგომლობა დაკმაყოფილებულ იქმნა.

გადაჭარბება.

გულწრფელი დაკმაყოფილება მივიღე, როდესაც წავიკითხე პროფკავშირების ორგანოში „მუშა“-ში წერილი „ნუ გადავაჭარბებთ“. მართლაც, რომ აუცილებელი გაფრთხილება იყო ზოგიერთ „გულმოდგინე“ ორგანოებისთვის ეს რჩევა. მიუხედავათ ამისა, მაინც შორს მიდიან ზოგიერთი ჩვენი პროფესიონალური ორგანოები. ყველამ იცის, რომ პედაგოგები ამ ჟამად ჯამაგირის მხრივ უკინასკნელ რიგში დგანან, მათი ჯამაგირი (თუ დაუმატებთ კიდევ ჯამაგირების თავის დროზე მიუღებლობას) არ აღემატება საერთოდ 22,5 მილიონს თვეში. ჩემს განცვიფრებას საზღვარი არ ქონდა, როდესაც ადგკომიდან და გან. კომისარიატიდან მივიღე ცნობები, რომ მასწავლებლებს უნდა გამოუკლოთ: ულუფის—1811 ათასი მანეთი, კავშირის 4 პროც, აბასთუმნის სანატორიუმის შესაკეთებლათ ერთი მესამოცე თვიური ჯამაგირისა, ასე ამ რიგათ სულ—3.086 ათასი მანეთი, კიდევ ერთი დღის ჯამაგირი დასახიჩრებულთა სასარგებლოთ+750 ათასი მ.=3.836 ათასი მანეთი, ე. ი. ჯამაგირის 17 პროც. მეტი. ეს, დამეთანხმება ყველა ის, ვინც კარგათ იცნობს მასწავლებლების მდგომარეობას, ყოვლად დაუშვებელია, ამას, დარწმუნებული ვარ, მიაქცევს სათანადო ყურადღებას კავშირის ც. გ.

გ. ოდიშერია.

სხვა და სხვა

მთვარის გავლენა მცენარეულობაზე. პროფ. ვებერის ერთ სტატიაში აღნუსხულია უკანასკნელი მიღწევანი მთვარისგავლენის საკითხის შესახებ,—მცენარეულობის ზრდაზე. ამ გამოკვლევებს აწარმოებს ინგლისში ელისავეტა სიდენი სემენო, რომელიც კარგა ხანია ამტკიცებდა, რომ ხალხის რწმენას მთვარის იდუმალი ძალის შესახებ, თავისი მეცნიერული საფუძველი აქვს, საქმე მასში არის, რომ ამ ინგლისელი მეცნიერის და აგრეთვე ინგლისის და გერმანიის სხვა მეცნიერების გამოკვლევები

არკვევენ, რომ მთვარის შუქს განაკუთრებული გავლენა აქვს მცენარეთა თესლეულის სწრაფ ზრდაზე. თესლის ზრდის დროს განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ე. წ. ენციმატიურ პროცესს ე. ი. შაქარის შექმნას სახამებლიდან. აღმოჩნდა, რომ მთვარის შუქის გავლენით. ამ შაქრის რაოდენობა 15 პროცენტამდი იზრდება; აღმოჩნდა აგრეთვე რომ მთვარის შუქის დღის სინათლის მოქმედების დროსაც აქვს გავლენა დიასტახაზე. საინტერესოა, რომ გერმანული ანდაზა: „რძე მთვარის შუქზე მჟავდება“,—ახლა უკვე მეცნიერულ დადასტურებას პოულობს.

— **თავდაცვა პატრიოტული მოტივით.** უკანასკნელ ხანებში ბერლინში მეტად გახშირდა ქურდობა ფოსტის უწყების მოხელეების მიერ ფასიანი პაკეტების და წერილებისა, რომლებშიც ვალიუტა არის. აღმოჩენილი მოხელეები თავს პატრიოტული მოტივებით იცავენ: ისინი მასზე მიუთითებენ, რომ ამ პაკეტების ადრესატები უმთავრესად „ვალიუტიანი უცხოელებია“, რომლებიც სარგებლობენ მარკის გაიაფებით და ზიანს აძლევენ ქვეყნის საერთო ეკონომიურ მდგომარეობას; ამას გარდა, ადრესატები ამ პაკეტებს ფარავენ სახარკო უწყებისაგან და ამრიგათ, პაკეტების ქურდობა იძულებულს გახდის მათ ფულები გადაუგზავნონ ბანკის საშუალებით ე. ი. ისეთი გზით, რომელიც სახარკო უწყების კონტროლს დაექვემდებარება, ერთ ერთმა ფოსტალიონმა განაცხადა, რომ მას არ მოუპარავს არც ერთი ისეთი პაკეტი, რომელიც გერმანელს ეკუთვნოდა; ეს კი, მისი აზრით იმას მოწმობს, რომ ის მოქმედებდა პატრიოტულ და მორალურ მოსაზრებების გამო. სასამართლო და საფოსტო უწყებანი ამის და მიუხედავათ, სასტიკ ზომებს იღებენ ამ საქციელის ასაკვეთად. საფოსტო უწყებამ მაგალითად, საკუთარი სისხლის სამართლის განყოფილება შექმნა იმ მოხელეებისთვის თვალყურის სადევნებლად, რომლებიც ზემოთ აღნიშნული საქციელში არიან შენიშნულნი.

— **ამერიკის ციხეებში.** შეერთებულ შტატებში ამ ჟამათ, არა მარტო მუშათა წრეებში, არამედ ზოგიერთ დემოკრატიულშიც, იზრდება პროტესტი ამერიკის ციხეებში დამწყვდეულთა მიმართ უადამიანო მოქცევის გამო. ფლორიდიდან განსაკუთრებით შემაძრწუნებელი ამბები მოდის. საქმე იმაშია, რომ ამ შტატში არსებობს კანონი, რომელიც ციხის ადმინისტრაციის ნებას რთავს მისცენ ტუსაღები კერძო მწარმოებლებს სამუშაოდ. ეს მწარმოებლები ამ ტუსაღებს ისე ეპყრობიან, როგორც ერთ დროს ისინი ნეგრ-მონებს ეპყრობოდენ. მძიმე დაუსვენებელი შრომა სულ მცირე ხელფასი და საძაგელი საჭმელი,—ასეთია მათი ბედი. სცემენ მათ მათრახით შიშველ სხეულზე ყოველივე საბაბის გარეშე დ სიკვდილისპირამდე მიყავთ თითქმის. ერთ სარეწაოში, რომლის მეპატრონე არის სენატორი ნებსი, სიკვდილამდე სცემს ტუსაღ მარტინ ტაბერს. ამ ტუსაღის დანაშაულობა მასში მდგომარეობდა, რომ მას „ქურდულათ“ სურდა გადასვლა ფლორიდაში სამუშაოს მოსაძებნად. მას [მიუსაჯეს ერთი თვით დატუსაღება და სამუშაოზე კი სიკვდილამდე სცემეს. გამოძიებამ გამოარკვია, რომ ტაბერის სიკვდილი განსაკუთრებული შემთხვევა არ არის. ზედამხედველები მოდიან სამუშაოზე მთვრალები და უწყალოდ სცემენ ყველა მათ, რომლებიც არ მოსწონთ; ამუშავებენ ტუსაღებს 90 საათს კვირეში და შესვენება დღეში 15 წამს შეადგენს.

— **მოძრაობა ფაშისტურ მუშებს შორის.** როგორც ვიცით, მუსოლონი თავისი „სოციალური“ პოლიტიკის ერთ მთავარ აქტივათ სთვლის იმ გარემოებას, რომ მას შემდეგ, რაც მან აიღო ძალაუფლება, იტალიაში შეწყდა გაფიცვები და აგრეთვე შეწყდა აგიტაციაც გაფიცვებისათვის. აგიტაცია, რასაკვირველია არ არის შეწყვეტილი, მაგრამ გაფიცვები კი ფაშისტების ბატონობის შემდეგ მართლაც ცოტა იყო, რადგან მუშები ტერორის ქვეშ დგანან, მათი პროფესიონალურ ორგანიზაციები დანგრეულია და უმუშევრობა იზრდება. მაგრამ უკანასკველ ხანებში ერთ საინტერესო მოვლენას აქვს ადგილი: არის ნიშნები ფაშისტ მუშებში კლასიურ ბრძოლის გაღვიძებისა, ასე მაგ., ფაშისტურმა კორპორაციებმა ტურანში რეზოლიუცია გამოიტანეს მწარმოებლების წინააღმდეგ, რომელთაც სურდათ სამუშაოს ხელფასის შემცირება; მუშები გაფიცვით იმუქრებიან. ტრიესტში ფაშისტურმა კორპორაციამ გაფიცვა გამოაცხადა მონფალკონეს ქარხანაში. ფაშისტ მუშებს შეუერთდენ ქარხნის კანტორის მოსამსახურეები. კოჭის პარკში ფეიქარი ფაშისტები სტვენით გაუმასპინძლდენ ნეაპოლიდან გამოგზავნილ ორატორს, რომელიც ურჩევდა მათ სამუშაო ხელფასის 20 პროც. შემცირებაზე დათანხმებას. ფაშისტურის აგიტატორის სიტყვის შემდეგ მუშებმა მიიღეს რეზოლიუცია გაფიცვის შესახებ და სამუშაოზე აღარ წასულან. როდესაც გამოწვეულ იქნა პოლიცია, მუშები მათ რევოლიუციონური სიმღერებით შეხვდენ. ამრიგათ ანარქ-სინდიკალისტურ ელემენტებში ისევ იწყება მოძრაობა კლასიურ ბრძოლის გზაზე დასაბრუნებლად. საინტერესოა, რომ ის მუშები, რომლებიც ფაშიზმტან შეერთებამდე სოციალისტურ და ანარქისტულ მოძრაობებს ემხრობოდენ,—ახლა ისინი კონტაქტს კრავენ კომუნისტურ პარტიასთან.

ჩვენი სკოლა

სად არის სამართალი?

არ შემიძლია არ აღვნიშნო ის კონფლიქტი, რომელსაც ადგილი ჰქონდა ჩემსა და ოზურგეთის მაზრის განათლების განყოფილების გამგის ქ-ნ ლომინაძის შორის და ის უსამართლო მოპყრობა, რომლითაც გამიმასპინძლდა მე და მრავალ სხვა ამხანაგებს.

საქმე შემდეგშია:

მე 1921 სამოსწავლ წლის დასაწყისიდან, განათლების კომისარიატმა დამნიშნა ტფილისის მაზრის შრომის სკოლების ინსტრუქტორად, რა მოვალეობასაც ვასრულებდი 1922 სამოსწავლო წლის მეორე ნახევრამდე. თუ როგორ ვასრულებდი ჩემს მოვალეობას, ამაზედ მოხსენება კომისარიატს, რომლის განკარგულებით დანიშნულმა ინსტრუქტორ რევიზორმა ამხ. პ. ნადარაიამ ნათლად და ობიექტიურად გაარკვია განათლების განყოფილების მუშაობა და კერძოდ კი ინსტრუქტორების, 1921 წ. მეორე ნახევარში ვინაიდან სწავლის გაგრძელებას ვაპირებდი საზღვარ გარეთ, ამიტომ ჩემი სურვილით დავანებე თავი სამსახურს და წავედი გურიაში (ჩემს სოფელში) მოსამზადებლად მაგრამ საუბედუროდ დავრჩი, რის შემდეგ თანახმად ჩემი განცხადებისა, განათლების განყოფილებამ მიმიწვია გურიის შრომის სკოლების ინსტრუქტორად. შევუდექი მოვალეობის ასრულებას, მაგრამ ერთი თვეც არ გასულა, რომ ძველი ბიუროკრატიული წესების მზგავსად კერძო ინტერესების მიხედვით სამსახურიდან გადამაყენა.

რაშია საქმე? ვეკითხები თავს და პასუხი ვერ მიპოვნია.

ასეთ სრულიად დაუმსახურებელ აბუჩად აგდებისა და შეურაცხყოფის შემდეგ მივმართე განათლების კომისარიატს, რის შესახებ იყო განათლების კომისარის განკარგულება, რათა აღნიშნული საქმე გამოეძიებია ადგილობრივად ცენტრ. სკოლების ინსტრუქტორს, მაგრამ ორი თვე გადის მას შემდეგ და ეს განკარგულება ქაღალდზედ დარჩა და არ ვიცი თუ, რა ბედი ეწვია მას.

აღსანიშნავია ის მოვლენა, რომ მე არ ვარ პირველი და უკანასკნელი მსხვერპლი ასეთი უსამართლობისა;

ეროვნული ბიბლიოთეკა

განათლების [illegible] გეშო პირობებში და ითელება სიმართლე.

ვიცი იქნება პასუხი კავშირში, მაგრამ უნდ[illegible] მოგახსენოთ, რომ იმ კავშირში იგივე ადმინისტრა- ტორი გახლავს.

აბა რას გააწყობს საწყალი მასწავლებელ[illegible] რომელსაც ითხოვს იგივე ადმინისტრატორი, ე. [illegible] განყოფილების გამგის მოადგილე ბ-ნი ჩხარტიშვი- ლი, და როდესაც სამართალისთვის კავშირს მიმარ[illegible] თავს თვითონ დაუხვდება, როგორც პასუხ. მგებელ[illegible] მდივანი კავშირისა?

როგორც დადგენილება იყო მთავრობის ერ[illegible] და იმავე პიროვნებას განსაკუთრებულ შემთხვევებში შეუძლია დაიჭიროს ორი თანამდებობა და აქ [illegible] ამას რომ ყურადღება არ მივაქციოთ, განა დასა- შვებია ადმინისტრატორი კავშირის პასუხისმგებე[illegible] მდივნად და გარდა ამისა კიდევ რამოდენიმე თა- ნამდებობაზედ?

ვინაიდან მე არა ვარ პირველი და უკანასკნე- ლი მაგალითი ასეთი უკანონო მოქმედებებისა [illegible] ვინაიდან ბევრია ასეთ პირობებში და ვინაიდან მ[illegible] სრულებით არ მაინტერესებს, და არ მინდა ჩემ[illegible] ალაგის დაბრუნება, არამედ ინტერესი მაქ სიმარ- თლის აღდგენაზედ, რომ კიდევ არ განმეორდე[illegible] ასეთი მაგალითები, ამიტომ განათლების კომისა- რიატის და ცენტრალურ კავშირის საყურადღებო[illegible] ვაცხადებ, რათა გამოძიებულ იქნეს ეს საქმე დ[illegible] შედეგი კი გამოცხადებულ იქნეს გაზეთებში.

მე აქ ერთი შემთხვევა აღვნიშნე და დანარ- ჩენ მაგალითი-დეფექტებზედ არ ვილაპარაკებ.

მხოლოდ ბოლოს კი ცენტრალურ კავშირი[illegible] საყურადღებოდ ვიტყოდი: განა დასაშვებია ადმი- ნისტრატორი კავშირში პასუხისმგებელ მდივნა[illegible] იყოს?

გურიის შრომის სკოლების ყ. ინსტრუქტორ[illegible]

გრ. შავიშვილი.

ილია ნაკაშიძეს

გარდაიცვალე და უეცარის
დასტოვე ჩვენზე შთაბეჭდილება.
გადაეხვეია სხეულს ზეწარი,
შენს თვალებს ეხლა, რომ ეჩრდილება.
გარდაიცვალე, ასე მგონია,
დამნაშავეა აქ მზე კიკეთით.
დარჩა ლეგენდათ ეს აგონია
ბავშთათვის, აღზრდილთ შენი სიკეთით.
ცრემლი თვალთათვის მიუკარველი,
ცრემლი ქუთუთოს ამოელესა.
შენ და ძვირფასი შალვა კარმელი,
მე დავიტირე ამაოთ, ლექსათ.
ვერ გაათავებს მზე პირის ბანას,
მზეს აგონდება დრო ალის თოვის.
გარდაეცვალე ცეცხლის ნირვანას,
შეხვდები ალბათ დიდ ლევ ტოლსტოის.
მინდა გრძნობებით ცეცხლი დავანთო,
ცეცხლი—იღბალით, რომ ჰქრის ტიალი.
იყავი ჩვენში ყველაზე სათნო!
ჩვენში პოეტი შენ ქრისტიანი!

შოთა დუმბაძე.

საღამო ტფილისში

სწყდება სიჩუმე და ქუჩის მტვერი
ფერფლად აცივა ქალაქს ნისლიანს
და ამ ხმაურში ფრთებით ბებერით
მარშს აკვრევინებს ოცნება ნიავს.
მრავალი სტკბება ამ სიმშვიდეში...
ბაგე ღიმს აკრთობს ბედის ტალღებით,
სულს ანეტარებს ოქროს ბადეში
და სიზმრებს ხედავს მწვანე ბაღებით.
საღამო არის ქარის ცხენებით,
ახლავს თან შუქი ფერ-მკრთალი მთვარის...
ჩემი ოცნება, მაღალი ენებით,
სულის სიმდაბლეს უგულოდ სცინის!

. . . .

... და სინამდვილე გონებას ათრობს,
მიესწრაფება აღთქმის ნაპრალში;
და ამ საღამომ საფლავებს უთხრას,—
ჩვენი ცხოვრების ახალი მარში.

მ. ბერიძე.

მზის ხალები

ნელი სურნელი. ჩრდილი და მზის ხალები.
მომსუქნო მწვანეში ყანაობს მზის სხივი.
სულ-ცქაფ ცელქ ალში ატამი იხალება.
ფოთლებში ლეგენდათ: შრიალი სსს, ხხხივი.
დამთვრალი ცქერა ქორწინობს ამ ტანზე,
მომწყურდა ბედნიერს დათრობა ამბორით.
ვყანაობ ინფანტა ტან-მაგარ ატამზე,
მპირდება დრაკონი მთის ზღაპარს თაბორით.
და მიწამ, ამ დედამ თვალები დაბნიდა,
ხალებმა გამართეს უეცრივ პარადი;
ატეხით მიცქერდი საყვარელს დაფნიდან.
შენ სისხლი დალვარე და ცეცხლი მარადი.
ვყანაობ ინფანტა, ტან-მაგარ ატამზე,
ამ საათს, ამ წუთში ალერსი განაზდა.
ზეფირის სამოსელს მწველს სხივებს ატანს მზე
და თეთრ ვაჟს სონეტი მსურს გიძღვნა ანაზდათ.

ნებივრობს ალმურში ცისფერი ოცნება.

ცია თოიძე.

მირაჟი ნამზემზეული

ავყია ქალაქიდან.

მონადირეებმა ზეციდან გადმოყარეს ლოდები.

კასსანდრას ყვირილია. შიშიდან გაკვამლება.

ყველა სადგურები გულზედ გადაშენდა.

გადაშენებაა. გადავშენდებით.

მშვიდობა ჩემდამი.

მე, ამ ქალაქში, არასოდეს არ დავბრუნდები.

მოგზაურობა სამყურა ბალახში.

დავდივართ სოფელში: მე—სოფლის ენა და მატიანე.

დავეძებთ სამყურია ბალახში მოირას.

ნაჩალარებზე დახტიან ყვავები და ქარი აწვალებს ცარიელ ბუდეებს.

ყველა ჰიშკრებზე სდარაჯობს ქალა და მოჩვენება ნიცშეანური.

მოაქვს ბაყაყებს მწუხარება ჰიანურივით და სოფლის ღამეს ჰკლავენ მესრებზე.

მთვარე ლანგარით დაფარფატებს ლობის ძირებში და დღენაკლულ კუპიდონებს ფანტავს იებათ.

მიაქვს სოფელი უემურულ ღელეს.

მთვარიდან გედები პარსავენ ხავსს.

დოლაბის ქვებზე სძინავს მეწისქვილეს. ნიმფა და გომბეშო უზიან მხრებზე და უამბობენ მზემზეულთ ზღაპარს.

თენდება.

სამყურა ბეჭდები ცვივდება თვალებში.

შავივით სიბნელე იშლება ყვავებათ.

ყველაზედ მაღლა ვდგებით მე და გათენება და სოფელს—ოაზისს, რაშივით ადგება ქალაქის მირაჟი.

ქალაქის მირქმა.

მიუახლოვდი სიმეონივით.

კასსანდრას ჩრდილი გადაიხარა ჩემს მაღალ მუხლებზე—ჰორიზონტისაკენ.

ვიცან ქალაქი უსაფლაო.

ქუჩა-პერგამენტ.

მზე ხარ-მახარა.

ჩემი ქალაქი.

ბედით მაგარმა სარკით გადავიხსენ გული მზემზეული და ქალაქს—მირაჟს შევრჩი ენათ და მატიანეთ.

ამ ქალაქიდან მე არასდროს აღარ ჩამოვალ.

შალვა სოსლანი.

ხალიფის ხვაშიადი

აღმოსავლური სტავრა-დიდებით მორთულ-მოკაზმული, ფერადი გობელენითა და ორხოებით მოფენილი დარბაზი. საგანგებო ხალით მორთულ ტახტზე ზის ხალიფა: მოთენთილი,—გალაღებული, ჰარამხანის სუნთქვით მოკვეთილი; მარჯვენა იდაყვით მოქარგულ მუთაქაზე დაყრდნობილი. ვნებიანი ცქერა: კეთხოვან ხელის და მეწამულ ფრჩხილების—გამოუცნობ ქიმერების. ლანდური ათვისება მსუბუქ ხათუნების. ოცნებით გაქცევა უცნაურობაში: ლანდების აკივლება და ხალიფის კრთომა.

საოცარი სინანული ფიქრთა წყვეტებით, მხედველობის სისწრაფე--დაუჭირავი როგორც ტალლა და საშიშარი, ვით გველი. სახე—სევდა. ლორთხიან სახეზე წითელ ფიდაკის ცახცახი, ვით თრიმლის ფოთოლი. შმაგი. სულით ბორგვილი და ღრეული. ამღვრეულ თვალთა შეშლილივით გაწვალება და გაცეცხლება.

ფარეში და სეფე-ქალები აზიელი მონი'ს მორიდებით შემოალებენ კარებს. დანახვა ხალიფის შეშლილ სახის—კრძალვა და შიში და მყისვე მოშორება უსწრაფესად ნიამორისა.

ხალიფა ჯავრობს, წკმუტუნებს. არავინ იცის მისი საიდუმლო. ზვიადი სულის ტალღები გამალებით სცემენ ერთმანეთს. მას აღარ უყვარს სისალუქე თეთრ ყანაოზის და კაცთა სასტიკი მოძულე, მიზანტროპი, ლელვა-გვემული; მოთენთილი და დასრესილი ჩასთვლემს.

უცნაურია ხალიფას ტანჯვის მიზეზი. ბრაზიანია და მოსაწყენი ტირის დენისთვის ველური ქარბუქი და გრძლად გადაწოლილი ღამეები.

ო, შუაღამისას ყველაფერი უცნაურია და იდეალური: ლანდების კოცნა: ხალიფის ტანჯვა.

კლიმენტი თევზაძე.

გადახრილი ხაზები

23.

როგორც შენ, მეც ვსწერდი,
ვსწერდი მხოლოდ შენზე.
მე ძველს სიტყვებს ვაბნევდი ფურცლებზე.

დავათავე რვეული და რვეულის უკანასკნელ გვერდზე ყალბი მძიმე აღვბეჭდე. მე ვსტყუოდი, რადგან ვიცოდი, რომ ის რასაც ვსწერდი, მარტო ჩემი არ იყო.

ჩემი მართალი?

მხოლოდ მოგონებებით ვკვებავდი ჩემს „დღიურს“.

(უშუალო განცდები, მახსოვს, მეზობლის ქალს ვუთავაზე, ასეთი სისულელე მოწაფეს თუ გაართობს!).

მერწმუნე ჩემს კუზიან სარკეში აღარ ვიხედები...

მე მოვდიოდი კლოუნის ჯოხით და ამ დაკარგულების უშნო მასკარადში მთელ ღამეებს ნიღაბ ქვეშ ვატარებდი...

ვიტყუებდი თავს. მაგრამ შენც ხომ გატყუებდი?

ეს იყო მხოლოდ ხაზების თამაში...
მოვიქანცე...
ვინ გაიგებს ჩემს ტყუილს?!

24.

სიკვდილის თვალებში:

ჰლექიან დღეების უშნო ხეტიალი, ცოდვების კივილი: წაიღეთ! დასწვით! სიკვდილის თვალებში—

სიცოცხლის ერთი ნაკვეთი გაიღიმებს ცივად.

იქ იხვევა არსის რაობის უკანასკნელი კითხვითი ნიშანი.

არსებულის საიდუმლო ძარღვი იქ სცლის ენერგიას, რომ დაშლილ მატერიის სულში ახალ სახეობას მიეცეს დასაბამი.

დიდების სტრიქონები სიკვდილის თვალთა უპეებზე ფითრდებიან, და ნიტჩეს „გომბეშოსეული“ პერსპექტივები სწორედ ამ უპეებისაკენ ფიქრთა ზოზინში არის ჩამოქნილი.

უსაზღვროების თეთრი სახე ამაოების წრეში კომიკურ ტრიალს განიცდის. და მე მიკვირს თუ რათ შეჩერდენ შავ კარებთან!

ნუ თუ ამ სრუტეს იქით ველარას სჭვრეტთ?

გადათხარეთ ეს სამარე და თქვენს თვალებს გააოცებს მომხიბლავი მღილები!!

სიკვდილის თვალებში
ჩაიხედე??—
გაგახსენდები, ჩემო ჰამლეტ, გაგახსენდები!..

კონ. გაჩეჩილაძე.

ნაცნობი აკორდები

მე მიყვარს ღამე... როდესაც მოუსვენარი ქალაქი იძინებს და ყოველი ხმაურობა სწყდება მე მაშინ გავდივარ სახლიდგან და ბნელს ქუჩებში დავეთრევი ხოლმე. მაშინ ქალაქი ისვენებს: მშრომელ ხალხს, მოუსვენარი დღით დაქანცულს, მძიმედ ჰძინავს მისთვის, რომ გარიჟრაჟზე ისევ ფეხზედ წამოდგეს და ისევ მძიმე შრომას მიეცეს; ღამის რაინდებს კი ამ დროს სიფხიზლე ემატებათ მისთვის, რომ მთელი ძალ-ღონით გარყვნილობას მიეცნენ და ლამაზ ვენერას ღამე უთიონ, დღე კი,—დღე მათთვის არ არსებობს, რადგანაც მათი დღე ღამეა და ღამე-დღე... მე მიყვარს ღამე იმიტომ, რომ იმ დროს ქუჩებში სრული თავისუფლებაა და თქვენ არავინ არ გელობებათ წინ, არავინ არ უშლის თქვენს ფიქრებს, არავინ არა ჰხედავს თქვენს სიმარტოვეს ღამის სივრცეში დაკარგულს...

შუა ღამე გადასული იყო. ბნელს ქუჩებიდგან მე გამოველ ელექტრონით განათებულ სასახლის ქუჩაზედ. უეცრად ჩემს ყურს მოჰსწვდა როიალის ხმა და ჩემს სულში და გულში შეიჭრნენ ნაცნობი აკორდები... ლამაზი აკორდები, ალერსით და სიყვარულით სავსე. მშვენიერი, საამური აკორდები... მე და ელისოს რომ გვიყვარდა... ის აკორდები, ოდესღაც ჩემს მღელვარე სულს რომ ამშვიდებდნენ და ატკბობდნენ... ოჰ! რა ლამაზი, რა ტკბილი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

იოსებ რევაზიშვილი

(მისი ბენეფისის გამო)

დღეს, 3 ივნისს, ავლაბრის მუშათა კლუბში მიდის კლასიკური პიესა „ედმონდ კინ“. პიესა იდგმება ავლაბრის მუშათა კლუბთან არსებულ ქართულ წარმოდგენების მმართველ წრის რეჟისორის იოსებ რევაზიშვილის საბენეფისოდ.

ი. რევაზიშვილი (რევაზოვი) მუშათა წიაღიდან არის გამოსული, პროფესიით მხატვარი, ის ამ ჟამად ითვლება პროფესიონალურ მსახიობად, როგორც წევრი „რაბისისა“ და მუშაობს მუშათა რაიონში მუშა-მსახიობებთან, როგორც რეჟისორი.

ჩვენი საზოგადოების უდიდეს ნაწილს არავითარი წარმოდგენა არცა ჰქონდა და არცა აქვს იმის შესახებ, თუ ტფილისის განაპირა უბნებში როგორი მდგომარეობა არსებობს კულტურულ პირობების სფეროებში და განსაკუთრებით ხელოვნების ასპარეზზე. ადამიანი ნამდვილად გულწრფელი ან და თავგანწირული უნდა იყოს რომ დღევანდელ მძიმე პირობებში წავიდეს განაპირა უბნებში და მძიმე ჭაპანი სწიოს მშრომელი ჩამორჩენილ მშრომელხალხის გათვითცნობიერებისათვის.

ჩვენს ქვეყანას ძალიან ბევრი სახალხო მუშაკები ჰყავს მხოლოდ სიტყვით და საქმის დროს კი ჩვენ მათ სამწუხაროდ, ძალიან იშვიათად ვხედავთ იქ, სადაც აუარებელი სამუშაოა

ცუდი პირობები მუშაობისა, ნაკლები შემოსავალი და აუარებელი ხარჯები—აი, ის **ცარიელი ჯამი**, რომელშიაც ძალიან ნაკლებად ჰყოფენ ხოლმე ხელებს ბევრნი.

ჩვენ თუ კულტურული მუშაობა გვჭირდებოდა და გვჭირდება ახლაც ხალხის გათვიცნობიერებისათვის, ეს უმთავრესად მუშათა უბნები იყო და არის ეხლაც და ვინც გულწრფელია ერისა და მუშათა კლასის სამსახურისათვის,—ჩვენ ვამბობთ; მობრძანდეს—აი ბურთი და მოედანიც.

მაგრამ ჩვენ არა თუ მარტო ვიცით, არამედ 15—20 წლის პრაქტიკულმა მუშაობამ სინამდვილეში დაგვარწმუნა მუშათა უბნებში მუშაობის დროს, რომ **სიტყვა** სხვაა და **საქმე სხვა.**

ისეთი დიდი რაიონი, როგორიც არის ტფილისში ავლაბარი, ამ 20—25 წლის წინად პირ და პირ უდაბნოს წარმოადგენდა და ძალიან დიდი რაინდი უნდა ყოფილიყო ადამიანი, რომელიც ამ სიბნელით მოცულ კუთხეში გახდებოდა მოციქული მუშათა კლასის სოციალური კულტურისა.

ჩვენ არა ერთხელ გავაცანით გაზ. „ტრიბუნას“ მკითხველებს ამ ყრუ უბნებში მომუშავეთა ვინაობა და ამ მუშაკთა შორის ერთი ძალა გახლავთ მუშა-მსახიობი და ეხლა კი ავლაბრის მუშათა კლუბის ქართული სექციის რეჟისორი **იოსებ რევაზიშვილი.**

ი. რევაზიშვილი იმ ხნის მუშა-მსახიობი არის, როდესაც ავლაბარში თეატრების ხსენებაც არ იყო და თითო ოროლა წარმოდგენები იმართებოდა კახეთის ქუჩაზე ტფილისის პოლკის გრენადერთა ყაზარმებში.

ხანგრძლივი მუშაობის შემდეგ, ამ 2 წლის წინეთ, ავლაბრის თეატრში თამაშის დროს დასახიჩრდა და ხელი გაიფუჭა (პიესა „ღალატში“ სოლეიმანის როლში დამბაჩა გაუვარდა) და მიუხედავად ამისა, მას წარბიც არ შეუხრია და დღესაც დიდი ხალისით განაგრძობს მუშათა საქმეს მუშათა უბანში.

დიახ, მუშათა უბნებში მუშურ კულტურას ისევ ჩვენ მუშები ვდარაჯობთ სხვები ჩვენ არ გვეკარებიან.

დავით ჩხეიძის ბენეფისი

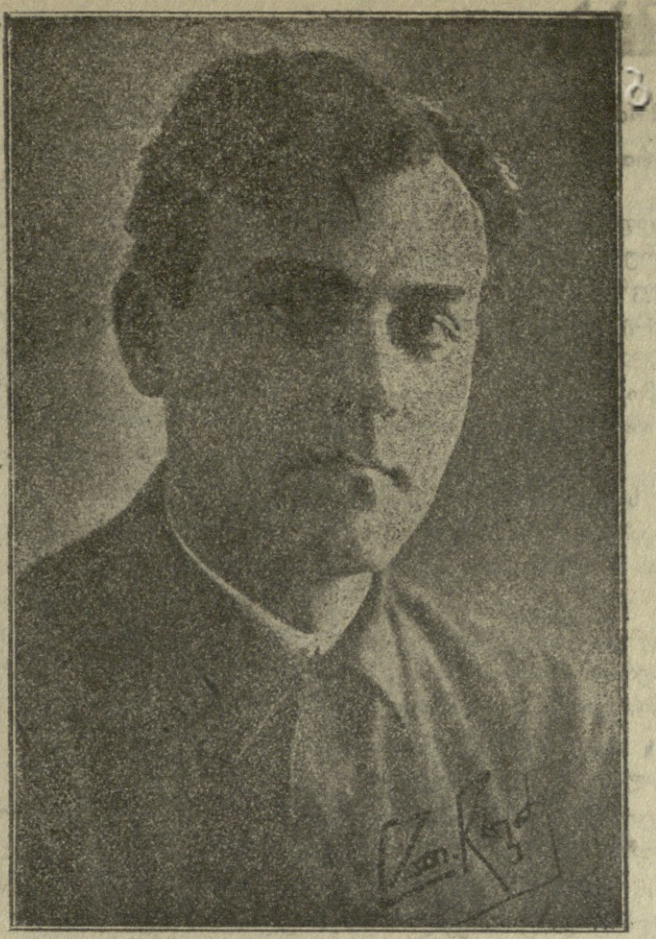

დღეს, რუსთაველის აკადემიურ თეატრში ამავე თეატრის კომისრის დავით ჩხეიძის საბენეფისოთ წარმოდგენილი იქნება ჩვენი დამსახურებული ბელეტრისტის, მცხოვან დავით კლდიაშვილის მოთხრობიდან გადმოკეთებული დრამა 5 მოქმედებათ „სამანიშვილის დედინაცვალი“. დავით ჩხეიძეს, როგორც თეატრის კარგ ადმინისტრატორსა და გამგეს ისე როგორც კეთილშობილ ადამიანსა და აგრეთვე კულტუროსან ქართველ მსახიობს უკვე საკმაოთ იცნობს ჩვენი თეატრალური საზოგადოება. მას აქვს ერთი აღსანიშნავი თვისება, რასაც სცენიური მსახიობობისადმი უაღრესი ლტოლვა ეწოდება და მართლაც თუ კი ეს ინტერესი მასში არ შენელდება, დავით ჩხეიძე ჩვენი სცენისათვის ერთი უსაჭიროესი, კულტურულ და ინტენსიური მუშაკი შეიქმნება, რაიც ასე რიგათ მოისუსტებს ჩვენს რიგებში. მთელი გასული სეზონის განმავლობაში მოღვაწეობით, მან უსათუოთ დაიმსახურა ჩვენი საზოგადოების შესაფერი დაფასება და ის იმედია თავის საბენეფისო დღეზედაც იხილავს ამ საზოგადოებას.

ს.

ი. რევაზიშვილი, რეჟისორიც არის, მსახიობიც, აფიშების დამწერიც, პარიკმახერიც, სცენის დამდგმელიც, ტანისამოსის და რეკვიზიტის წამღებ-მომტანიც და ყველგან წამსვლელ-მომსვლელიც,. ერთი სიტყვით აკეთებს ყველა იმ საქმეებს, რომლის ფუნქციაც **დიდ თეატრებში** არც ერთი **დიდი რეჟისორის** კომპეტენციაში არ შედის.

ესეც გასაგებია!

ჭეშმარიტად, დღევანდელ ბენეფისზე იგი ღირსია პატივისცემისა მუშებისაგან.

მუშა დ. მ—ლი.

...მისი მუსიკა!.. როცა ის უკრავდა, მე იქვე, ...გვერდით, ვიჯექ პატარა სკამზედ და თავი მის ...ლებში მქონდა ჩამალული. მთელი ჩემი არსება ...მონებული იყო მის მუსიკით; ჩემი სული, აღ...თოვანებული და გატაცებული ლამაზი გრძნობე...თ; მღეროდა ტკბილს და ნაზს მელოდიებს და ...ი მუსიკა უერთდებოდა მისას და მშვენიერ ჰარ...ნიად იშლებოდა... რა ბედნიერი ვიყავ მე მაშინ!.. ...ალტაცებით უკოცნიდი მას მუხლებს, ხელებს, ...ვარელ ჩემ თითებს, იმ ლამაზ თითებს, კლავი...ზედ რომ დასრიალებდნენ და მე რომ მიალერ...დნენ ხოლმე... მაგრამ, ეს ხომ მაშინ იყო, ერ...დ რომ ვიყავით... მაშინ. მას აქედ განვიდნენ ...ები და თვითეული მათგანი უდრიდა საუკუნეს, ...იდგან სულის მარტოობას არა აქვს საზღვარი ...დრო დაობლებულ გულში მწუხარება !დაულევე...ა. ჩვენ დავშორდით ერთმანეთს, არ ვიცი რი...ვის; არც მე და არც იმას ეს არ გვინდოდა... ...ერების სიმდარემ და გაუგებრობამ დაგვაშორა ...ერთმანეთს; მან შესწყვიტა ჩვენი მუსიკა; მან ...ალა ჩვენი ჰარმონია და დაფანტა საყვარელი ...რდები... ლამაზი აკორდები, ალერსით და სი...რულით სავსე... მე და ელისოს რომ გვიყვარდა!.. ...აქედ მე შემჯავრდა ბილწი და შურიანი ცხო...ება და განვედი სულით მის ბოროტებიდგან და ...ვიყვარე მარტოობა. მე მიყვარს მარტოობა, მი...რს იმიტომ, რომ იგი ყველასთვის მიუწვდენე...ი და მიუკარებელია; რომ იქ ვერავინ ვერ შემო...ება, ვერავინ ვერ ჩაგხედავს სულის სიღრმეში, ...გაგტაცებს საუკეთესო გრძნობებს. ვერავინ ...გაიგებს შენს მუსიკას, ვერ დაგიშლის საიდუ...ო ჰარმონიას, ვერ გაჰსწყვეტს და ვერ დაგიფა...ავს შენს საყვარელ აკორდებს... ტკბილს, საამურს ...რდებს, ალერსით და სიყვარულით სა...ს!

მუსიკა იზრდებოდა... ოთხ სართულიან დიდ ...ლიდგან მოისმოდა როიალის გრიალი და გაღე...ლ ფანჯრებიდგან ქუჩაში იშლებოდა. მე შევჩე...ი, სმენად გადვიქეც. გულმა ძაგ-ძაგი დაიწყო. ...ნტელმა გამირბინა, მთლად ვცახცახებდი. გა...ვია... მთელი ქვეყნის მუსიკოსებს რომ ერთად ...ეკრად, მე მაინც გავარჩევდი ელისოს დაკვრას... ...ცნობი აკორდები იყო... ჩვენი საყვარელი აკორ...ბი... მე და ელისოს რომ გვიყვარდა!..

დასუსტებული, გულ წასული, მე მივეყუდე ...ელს და შესავალ კარის საფეხურზედ დავეშვი... ...აღარ მახსოვს დრო და ადგილი; მე მახ...ვს მხოლოდ ის, რომ მუსიკა დრო გამოშვებით ...დებოდა მისთვის, რომ დამკვრელს შაესვენა; ...ვალსს მოსდევდა მაზურკა, მაზურკას, ლეკური, ...ურს ტანგო, ტანგოს უან-სტეპი და არ იყო სა...ვაო, რომელიც ამ ღამეს არ შესრულებულიყოს; ...რად მუსიკას აყრუებდა კიჟინა მოცეკვავეთა და ...ფეთ ღრიალი... გულმა ველარ მოითმინა: მე ...დი ეზოში და როდესაც კიბეზედ დაეშვა ერთი ...ფეიანებული ყმაწვილი, ვკითხე, „ვინ არის, ...ა, ასე გულმოდგინეთ რომ უკრავს!“

— არ ვიცი: ვიღაც დაქირავებული პიანისტია... ქ-ნი ელისო... ჩემი ხელები ძალა უნებურად ჩემს თავს წაჰსწვდა და ვფიქრობ, სახეზედაც ფერი აღარ მედო, რახან ყმაწვილმა სიხარულის კილოთი მითხრა:

— ამხანაგო, თქვენ ალბად კბილი გაწუხებთ და ვერ დაგიძინიათ... არა უშავს რა, მალე გათენდება და ექიმს მიჰმართეო...

მართლაც და მალე გათენდა. ყიჟინით და ხმაურობით გამოიშალნენ ქუჩაში სტუმრები. ყველას სათითაოდ ქალი მოჰყვანდათ, ჩემი ელისოც ხელ გაყრილი მოსდევდა თავის კავალერს და მის ლამაზ თითებს, ჩემს საყვარელს თითებს, კლავიშებზედ რომ დასრიალებდნენ და მარტო მე რომ მიალერსებდნენ ხოლმე, დღეს სხვა ჰკოცნიდა!..

. . . .

ნაცნობი აკორდები... ლამაზი აკორდები, ალერსით და სიყვარულით სავსე... საწყალი აკორდები დაფანტული ცხოვრების წყვდიადში... საწყალი, ალერსით და სიყვარულით სავსე გული, გაწყვეტილი აკორდებით!..

გენო ყიჩიბაში.

პლაგიატია და გრამოფონი

მხოლოდ „სამოუჩკა-პოეტებს“ (რომელთა რიცხვი ასე მრავლდება ჩვენში) ეპატიებათ გაურკვევლობა იმაში, თუ რატომ: ბაირონისა და პუშკინის ერთ სტრიქონს ან სათაურს არ შეეძლო გადაეტანა სიმძიმე მათი შემოქმედებისა და რატომ არის დღეს წინააღმდეგ.

თანამედროვე ხელოვნებაში უეჭველად შესაძლებელია ერთი სტრიქონი, სიტყვაც კი გახდეს ფოკუსალურ სპექტრათ პოეტურ ემოციათა თავმოყრისა და კომბინაციისათვის. დღეს რამოდენიმე ბგერათა კომპოზიციაშიც კი შესაძლოა პოეტმა შეკუმშოს მთელი თავისი ქმედითი სული და იგი გახადოს ნიშანდობლივობათ თავისი პოეტურ ბუნების იზოლიაციისა და განსაზღვრისათვის სხვებისაგან.

ეს უკანასკნელი ერთი მთავარი ციტადელია, რომლის აღება უეჭველად უნდა შესძლოს ახალმა ხელოვანმა.

მეტი ითქმის სათაურებზე.

ამიტომ იყო, რომ ერთ-ერთ წერილში („პოეზიის დღე“ გაზ. „ტრიბუნა“ 466) ჩვენ სხვათა შორის ხაზი გაუსვით გრ. რობაქიძის ლექსის სათაურს „ქალაქი ფენომენი“.

ამ გარემოებით განცვიფრების გამომჟღავნებამ ერთი „მწერალის“ მიერ კიდევ ერთხელ ცხადჰყო ჩვენი მწერლების ერთი რიგის კულტურული დონე.

ხსენებულ წერილის გამო, რომელიც ჩვენ სპირალურათ მოვხაზეთ „ცისფერი ყანწების“ რეზონი და ღირებულება, გაზ. „ტრიბუნა“-ს რედაქციამ მიიღო ორი ღია წერილი.

რასაკვირველია არც ერთი მათთაგანი ოდნავათაც არ ქმნიდა რწმენას ჩვენი აზრი ხელშეხებულათ მიგვეჩნია.

ამდენათვე არ ვსაჭიროებდით განოხმაურებას, მაგრამ, ვინაიდგან შეიქმნა შთაბეჭდილება, თითქოს ჩვენ ვაფასებდეთ პასუხისმგებლობას ნათქვამზე, გვინდა კიდევ ერთი პატარა წერილი უძღვნა ხსენებულ ფაქტს.

გრ. რობაქიძე თავის წერილში აყენებს ისეთ დებულებას, რომლის მიღება იქნებოდა ხელფეხის გახსნა ყოველგვარ ლიტერატურულ შანტაჟისა და პლაგიატიისათვის.

„არ მინახავს“; „არ მსმენია“; „არ წამიკითხავს“.

თუ ეს საკმარისია ბრალდებისა და პასუხისმგებლობის მოსახსნელად, მაშინ რომელ პლაგიატორის ძალღონეს აღემატება ასეთი უბრალო და იოლი განცხადება!?

ჩვენს ქვეყანაში ბევრი რამ სადღება ყოველგვარ კრიტიკისა და პრეტენზიის გარეშე.

ამან იმდენად გაათამამა გრ. რობაქიძე, რომ მას ჰგონია ქართველ ხალხს სასაცილოდაც არ უნდა ეყოს ბრალდება რობაქიძისადმი.

ეყოფა მართლა ეს ვისმე სასაცილოთ, თუ არა—ასეთი საკითხი არ არსებობს ჩემთვის.

მე ვიცი მხოლოდ, რომ გრიგოლ რობაქიძეს დიდი ხანია ვიცნობთ, როგორც გათამამებულ მიმთვისებელს უცხო პოეტების შემოქმედებისა.

სათაურის გადმოღება და დასაკუთრება პირველი შემთხვევა არ არის მისთვის.

აბა რა არის, თუ არ უცერემონიო მითვისება მისი სათაურები „პანი“, „დიდი შუადღე“?! (ვიაჩესლავ ივანსკი, ფრიდრიხ ნიცშე).

თვით მთელი სკოლის სახელი „ცისფერი ყანწები“, რომლითაც ასე ამაყობენ ეს „სექტანტები“, მხოლოდ უბრალო თარგმანია დავიდ ბურლიუკის ლექსიდან. („Голубые роги“) ლექსი „ქალაქი-ფენომენი“, რომელიც გახდა საბაბი ამ გამწვავებისა, არის ხარბი კომპილიაცია ვერხარნის, ბრიუსოვის, მაიაკოვსკის სტრიქონებისა; რა თქმა უნდა ზოგიერთ დამატებებით.

თუ მოითხოვს ვინმე დოკუმენტალურ არგუმენტაციას, ჩვენ ვიკისრებდით სტრიქონების ამოწერასაც.

შეიძლება ყველა ეს გრიგოლ რობაქიძეს „თვალითაც არ უნახავს“ ან „შემთხვევითი მოვლენაა“.

სხვათა შორის: ერთი პოეტის მიერ მეორის გაძარცვა ჩვენში ჯერ კიდევ თურმე „სესხებათ“ მიაჩნიათ.

ეს პრიმიტივის და შაბლონის უკიდურესობაა!

მე ვარჩევ ორ ფორმას ერთი პოეტის გადასვლისას მეორეში. ეს არის შეგნებული პლაგიატია და „გრამოფონი“ პირველი შემთხვევა გულისხმობს შეგნებულად მიღების გარეშე პოეტისას და მიმბაძველობას. ისე, რომ სხვისი იდეის ან სახის ან თქმის საკუთარ აპერცეპციით, საკუთარ შემოქმედებითი პოტენციით გადაქმნისა და გადასახეობის შემდეგ შეუძლებელი ხდება მიგნება შემოქმედების საწყისისა და ავტორის.

ხოლო როდესაც პოეტი შეუგნებლად, უნებურად, მექანიკურად იმეორებს სხვისი შემოქმედების მომენტებს, ეს სხვა არაფერია, თუ არ გრამოფონათ გადაქცევა, რომელიც თავის და შეუცნობლათ სხვისი სურვილით იცვლის ფირფიტებს.

ჩვენ ვფიქრობთ: „ცისფერ ყანწები“-ს პლაგიატია უმთავრესათ მეორე სახის, ე. ი. გრამოფონული ფორმისაა.

ამით აიხსნება სხვათა შორის ამ ჯგუფის ლიტერატურული ჰიბრიდობა. რომელზედაც წინათ ვსთქვით-

ამ აზრის დასაბუთებას ჩვენ შევსძლებთ საგანგებო წერილებში, საკუთარი ორგანოდან.

რაც შეეხება მჭედლიშვილს.

შეიძლება ის მართლაც იძულებული იყო დაეწერა ეს საბრალო წერილი.

ეს იძულება ალბად იქიდან არის, რომ მას ამას წინათ ერთმა რუსულმა გაზეთმა გრიშაშვილის მოწაფის ტიტული უბოძა და ცდილობს გაფანტოს ეს შთაბეჭდილება..

მეორე კიდევ: მისთვის უთუოდ საჭირო იყო, გამოეზეურებია, რომ მან პუშკიკის და ლერმონტოვის ლექსების ზოგიერთი სათაური მაინც იცის. ამაში დარწმუნება ძნელი იყო ჩემთვის პირადათ.

მჭედლიშვილი ლაპარაკობს ბავშობაზე.

ბედნიერება იქნებოდა, რომ იმ ღია წერილის ავტორს („ი. მჭედლიშვილი“) ბავშობის უფლება მაინც ქონდეს:

ყოველ შემთხვევაში მის წერილს აქვს ერთი დამსახურება:

ეს ილლიუსტრაციაა იმის თუ როგორ დაუზოგავათ დატრიალდა ჩვენს მწერლობაში პლაგიატია და მძარცველობა.

ბესარიონ ჟღენტი.

25 მაისი ტფილისი.

შუამდინარელ მარუთას.

27 მაისის „ტრიბუნა“-ში წავიკითხე მარუთა შუამდინარელის წერილი „ერთი ავტორის საყურადღებოდ“.

მარუთა შუამდინარელი სწერს გრიშაშვილზედ კრიტიკას იმ შემთხვევაში, თუ სხვამ აღარავინ დასწერა.

რადგანაც დამნაშავენი ცხარობენ, მარუთაც ძალიან გაუცხარებია ჩემ წერილს, რომელიც შეეხებოდა ერთი ავტორის მიერ აშლილ დავას სათაურების მოპარვის შესახებ.

ჩემ წერილში მე ვამბობდი, რომ სათაურების მოპარვაზე დავა არ არის სიდარბაისლე, რადგანაც არამც თუ სათაურები, არამედ მთელი პოემები, პიესები, ლექსები და რომანები იწერება ერთი-მეორის გავლენის ქვეშ მეთქი, (გაიხსენეთ ბაირონ-პუშკინ-ლერმონტოვ-ბარათაშვილი). სხვათა შორის იმავ დღეს დაბეჭდილი იყო „ლომისში“ ი. გრიშაშვილის ლექსი, საიდანაც ბროწეულის ყვავილივით იჭყიტებოდა ჩემი ერთი სტრიქონი:

„იმღერე გრძნობით! **ძმათა სისხლები**

ქრონიკა

ალ. ყაზბეგის „მოძღვრის“ გმირების გასამართლება.

მაისის 31 სახელმწიფო I-ლ კონსერვატორიაში შესდგა ლიტერატურული გასამართლება ალ. ყაზბეგის რომანის „მოძღვრის“ ტიპებისა.

მოხსენება ალ. ყაზბეგის შემოქმედების შესახებ, წაიკითხა კოტეტიშვილმა, რომელმაც მოკლედ დაახასიათა ყაზბეგის შემოქმედება. იყო ზოგიერთი ორიგინალური აზრი, რითაც მოხსენება საინტერესო ხდებოდა.

მოხსენების შემდეგ სასამართლოს თავმჯდომარე შალვა დადიანი გასამართლების სხდომას ხსნის და პირველ სიტყვას აძლევს ბრალმდებელს შოთა დადიანს.

ბრალმდებელი შეჩერდა მთის ხალხის ზნეჩვეულებაზე და თემის საერთო მნიშვნელობაზე, შემდეგ გაარკვია პიროვნების და თემის დამოკიდებულება და იმ დროინდელი თვალსაზრისით მიუდგა მოძღვრის“ გმირების ბრალდებას, როგორც სათემო ტრადიციის დამრღვევთ და „მთის“ საზოგადოებრივი აზრის შემლახველთ.

დამცველთა რიგიდან პირველ სიტყვას ამბობს ალ. წერეთელი, რომელმაც დაიცო მაყვალას და ონისეს უდანაშაულობა.

მეორე სიტყვას ამბობს დამცველი სერგო ამაღლობელი, რომელმაც თავისი სიტყვა მიმართა ბრალმდებლის არგუმენტაციის უარსაყოფად. მან გაარჩია ზნეობის და ზნეჩვეულების სხვაობა და ორი ლოღიკური მცნების ისე აღრევა, როგორც ეს დაემართა ბრალმდებელს. მიაჩნია დიდ შეცდომათ აღნიშნული ტიპების ლიტერატურული შეფასების დროს. შემდეგ იგი შეჩერდა თუ როგორი უნდა იყოს ინდივიდის დამოკიდებულება საზოგადოებასთან და რომ როგორც ტრადიციების და დამყაყებული ნორმების დამხობისაკენ უნდა იყოს მიმართული ყოველი ცალკე პიროვნების მოქმედება და რამდენადაც „მაყვალა და ონისე“ არიან პირველი მოწინააღმდეგენი, პიროვნების მბორკველი, მთის „თემის“ ჩვეულებისა და იბრძვიან ინდივიდუალური თავისუფლებისათვის, იმდენადვე ეს პირები უსათუოდ გამართლებულნი უნდა იყვნენ.

უკანასკნელ სიტყვას დამცველთა რიგიდან ამბობს სამსონ დადიანი. ის არკვევს თუ რაოდენი მნიშვნელობა ქონდა სიყვარულის გრძნობა ისტორიულ პირთ კერძო ცხოვრებაში და თუ აღნიშნულმა გმირებმა დაარღვიეს „თემის“ წესები, ისინი ამაში არ არიან დამნაშავენი როგორც სიყვარულის უდანაშაულო მსხვერპლნი.

შემდეგ სიტყვას ამბობს ბრალმდებელი, რომელიც კვლავ შეეცადა თვისი დებულებების ურყეობას.

დამცველთა წრიდან უკანასკნელ სიტყვას ამბობს ალ. წერეთელი.

კამათის დასრულების შემდეგ სასამართლო იწყებს ბჭობას და გამოაქვს შემდეგი დასკვნა:

ბრალდებულად იქნეს ცნობილი გელა, როგორც ახალი წესების (რუსების მიერ შემოტანილი) ბრმად ამყოლი ხოლო მაყვალა და ონისე გამართლებულად ჩაითვალონ.

განთარი.

კ. გამსახურდიას საღამო

სამშაბათს ივნისის 5-ს რუსთაველის თეატრში კ. გამსახურდიას საღამოა. საღამო დაიწყება სრულ 9 საათზე.

მუშა ბ. მაისურაძის იუბილე.

ასოთ-ამწყობი მუშა ბესო მაისურაძის 30 წლის კულტურულ ასპარეზზე მუშაობის პატივსაცემლად გამართულ იუბილეს, პირად აქტიურ ხელმძღვანელობას გაუწევს საქ.პროფკავშირთა საბჭოს თავმჯდომარე გიორგი ყურულიშვილი. იუბილე განზრახულია მოეწყოს ფართე სახით 20 ივნისამდე რუსთაველის თეატრში. მხურვალე მონაწილეობას მიიღებს პროფკავშირთა საბჭო მთელი თავისი ორგანიზაციების შემადგენელობით. განზრახულია, რომ იუბილიარმა უნდა შეასრულოს საიუბილეო წარმოგენაზე პიესა „ხანუმა“-დან ხანუმას როლი საილუსტრაციოდ, ვინაიდან ბესო მაისურაძე ამ 20—30 წლის წინად არალეგალურად მოწყობილ წარმოდგენებზე ხშირად თანამშობდა ხოლმე ქალების როლებს და განსაკუთრებით კი „ხანუმას“.

მბეჭდავი მუშა.

რომ ჩემს ძარღვებში გადმოიღვაროს!“

ი. გრიშაშვილი.

ეს სტრიქონები მე მქონდა 1908 წელს დაწერილს ლექსში, რომელიც თელავში წავიკითხე ილიას საღამოზე ილიასადმი შემდეგნაირად:

„და ამ ბრძოლაში დაეცა იგი,
გულგანგმირულმა თავი დახარა,
მაგრამ მის სისხლი გზაზე კი არა,
ჩვენს ნორჩ ძარღვებში გადმოიღვარა“-
მეთქი.

შემდეგ ეს ლექსი დაბეჭდილი იყო სიღნაღის გაზეთ „ხმა კახეთისა“-ში, (28 ოქტომბერი 1912 წელი,) რომელსაც დაბეჭდილს ვურდგენ რედაქციას.

ეს ლექსი საპატიო მიზეზების გამო ვერ ჩაეტია ჩემს წიგნში, მით უმეტეს, რომ იგი ორი წლის წინად გადავაკეთე ჩვენი განსვენებული წინაპარი პოეტების საფლავზე წასაკირხად შემდეგნაირად.

„ჩვენი ძმები რომ დაეცნენ,
მათი სისხლი ძირს კი არა,
მომავალის სადღეგრძელოდ
ჩვენს ძარღვებში ჩაიღვარა“.

რომელიც ამ ორი თვის წინედ წავიკითხე კიდეც ხელოვანთა სასახლეში აკაკის გარდაცვალების ათი წლის თავზე.

სრულიად შემთხვევითმა მიზეზმა მაიძულა ამაზე ხმა ამომეღო „ტრიბუნა“-ში, რის შემდეგაც მარუთამ ჯავრი იყარა ჩემზე უშველებელი წერილით, რომელიც უფრო მეკიტნური ლანძღვაა, ვიდრე ვისიმე დაცვა. წერილს ეტყობა ავტორს დიდი ხნის ბოღმა ჰქონია დაგროვილი - ჩემზე და საჭირო ყოფილა პატარა ჩხვლეტა, რომ შხამად გადმონთხეულიყო. წერილი ისეთ შთაბეჭდილებასა სტოვებს, რომ მკითხველს უეჭველად ეგონება, დღეს თუ არა ხვალ მაინც მარუთა დაეტაკება მჭედლიშვილს ქუჩაში და ერთმანეთს ყელს გამოჰფათრიანო.

მარუთას წერილი მშვენივრად ახასიათებს ავტორს, რაც ძვირფასი არის მისი მომავლისათვის, ან ბიოგრაფისათვის.

იგი სწერს: „ი. მჭედლიშვილს ვიცნობდი, ვიდრე გაგიჟდებოდაო. ვიცნობდი, როგორც სოფლის კორესპონდენციების ზოგჯერ კარგ გამლექსავს, უყურებდი, როგორც საეჭვო ნიჭს და ახლა გამართლდა ჩემი ეჭვი, იგი უნიჭო გამოდგაო, ვერც წინ წაიწია, ვერც უკანო“.

მე უპასუხებ მარუთა შუამდინარელს:

მართალი არის: მე გავგიჟდი, უნიჭო ვარ და ვერც წინ წაველ, ვერც უკან არაფერს არ წარმოვადგენ გარდა ამისა, რომ არარას სახელს ვატარებ ქვეყნად. ეს მართალია ყველაფერი.

შემდეგ ბრძანებს ძია მარუთა:

„როცა ქართულ პოეზიაზე ვწერდი, მას თავის ადგილს მიუჩენდი ხოლმე: იგი ჩვენს პოეზიაში თუ ერთი თვალსაჩინო არა, ერთი უკანასკნელთაგანი მაინც არისო“.

ესეც მართალია ჩემო მარუთ: მე არამც თუ თვალსაჩინო, უკანასკნელთაგანიც არა ვარ.

მერე თქვენ, მარუთ, მოგყავთ ჩემი ლექსებიდან სტრიქონები, რომლებიც მე მომიპარია ჩვენი ქართველი პოეტებისაგან და ლერმონტოვისაგან— ესეც მართალია, მაგრამ მე ოდნავადაც არა მწყინს, რადგანაც ამ მხრივ უცოდველი არ არის თვით ისეთი გენიოსი მსოფლიო პოეტი, როგორიც ბრძანდება გრიშაშვილი.

ერთი სიტყვით, თქვენი ბრალდებები ჩემზე, რომ მე უნიჭო ვარ, ქურდი ვარ და სხვა ამისთანები—სულ მართალია. მაგრამ, რა ვქნა, ძიაჯან, ისიც მართალია, რომ 1912 წელს სიღნაღის გაზეთ „ხმა კახეთისა“-ში დაბეჭდილ ჩემ ლექსიდან გრიშაშვილს ნასესხები აქვს უკვე ზევით მოყვანილი სტრიქონები, და, თუ ამას კიდევ ძალიან იწყენთ, შორს არ წავალ და ამავე პატარა ლექსს, „ილიასადმი“-ს არ გავსცილდები, ამავე პატარა ლექსიდანა გაქვთ კიდევ ნასესხები სტრიქონები.

აი მაგალითი:

ი. მჭედიშვილი: „მზემ ის კი არა,
მან მზემ გვიჩვენა.“

(იხ. „ხმა კახეთისა“ № 7. 28 ოქტომბერი 1912 წელი წ. კ. საზოგადოების მუზეუმში ინახება დაკაზმული).

ი. გრიშაშვილი: „მზემ ტბა კი არა,
ტბამ მზე მაჩვენა“...

(იხ. „სახალხო გაზეთი“ № 751. 16 ნოემბერი 1912 წ. კომპლექტები ინახება „ტრიბუნის“ რედაქციაში).

დეე, ეხლა მკითხველმა მოვცეს სამართალი. მხოლოდ მე ვიტყვი, რომ მაშინ 1912 წელში ჩემი ლექსის სალებავი არ გამშრალიყო „ხმა კახეთისა“-ში, რომ თქვენ ჩემი სტრიქონები გადმოიტანეთ „სახალხო გაზეთში“, მაგრამ მე ამაზე კრინტიც არ დავძარი მაშინ, რადგანაც ჩემი ბუნება არ არის მიკვრიაობა და ამისთანა უმნიშვნელო საგანზე ლაპარაკი რაც ამჟამად შემთხვევითი და უნებლიეთ შეცდომაა ჩემ მიერ.

მარუთა ტრაბახობს თავისი მეხსიერებით და გაბეთულად იძახის „მჭედლიშვილი სტყუის, მას დაბეჭდილი არსად არა ჰქონია თავისი ლექსი, რადგანაც ჩემს მეხსიერებას ვენდობი და ეს კარგა მახსოვსო“. აი ამის შემდეგ ვსთხოვ მარუთას თავის მეხსიერებას აღარ ენდოს.

ბოლოს, მე, უნიჭო მჭედლიშვილმა უნდა ბოდიში მოვიხადო ნიჭიერი და ყოვლად გენიოსი შუამდინარელის წინაშე, რომ მე მართლა დამნაშავე ვარ, რადგანაც ამისთინა ჩემთვის შეუფერებელი კამათი ავტეხე.

ხოლო რაც შეეხება პარნასში მოთავსებულ ჩემ ლექსს და ივ. გომართელს, დარწმუნებით ვიტყვი, რომ უეჭველად გრიშაშვილის რომელივე ლექსების გავლენა არის ჩემზე ისევე, როგორც ჩემი მაზედ, ოღონდ არავითარ შემთხვევაში პარნასში მოთავსებული ლექსი, რადგანაც იმ ლექსში ნათქვამია პირდაპირ, რომ იგი გრიშაშვილურია მეთქი და ღია კარებში შემტვრევა ვისთვის რა საჭიროა.

აქ ვათავებ წერილს, და ბოდიშს ვიხდი, რომ ეს დავა ამდენ მელნად და დავიდარაბად არა ღირდა, მით უმეტეს ეხლა.

ი. მჭედლიშვილი.

საუბარი გლეხთან

8. მრეწველობა, შეერთებული მიწად-მოქმედებასთან.

ჩვენ ვნახეთ, რომ ინგლისში დესეტინა საშუალოდ იძლევა ათას ფუთს კარტოფილს, ხოლო ჯერსეის კუნძულზე ორი ათას ფუთამდე, მაგრამ არის ნამდვილი ცნობა. რომ ინგლისის ცნობილმა მებაღემ ნაიტმა მიიღო დესეტინიდან 4.800 ფუთიო, ხოლო მეორეთ 4.900 ფუთიო. ასეთი მოსავალი, თქმა არ უნდა, დიდია. მაგრამ პროფესორმა ეძე ჟირარმა მიიღო კიდევ უფრო მეტი—6 ათასი ფუთი. მრეწველობა თხოულობს აუარებელს კარტოფილს არყის გამოსახდელად. ამიტომ გერმანიასა და ბელგიაში მოახდინეს მრავალი გამოცდა კარტოფილის უკეთ მოყვანაზე და იქამდე მიაღწიეს, რომ წინანდელი ხუთასი ფუთის მაგივრად მიიღეს ხუთი ათასი ფუთი. გასაჯეთ თითონ: რა სჯობია ათი დესტინის დამუშავება და მოვლა, თუ ერთი დესეტინისა, რომ იგივე ხუთი ათასი ფუთი კარტოფილი მივიღოთ?—თქმა არ უნდა, სჯობია ერთი დესეტინის დამუშავება და მოვლა, ვიდრე ათი დესეტინისა?!.

ჩვენ უკვე გვქონდა ნათქვამი, რომ ახალი მეურნენი არ კმაყოფილდებიან მწირი საძოვრებით. ამიტომ შემოიღეს სიმინდის თესვა ბალახად, რომელიც იძლევა დესეტინაზე 8—9 ათას ფუთს ყუათიან საჭმელსა. დღეს საფრანგეთში შემოიღეს საძოვრების გაუკეთესება მორწყვით და დიდ შედეგებსაც მიაღწიეს: თუ აქომამდე დესეტინა იძლეოდა მხოლოდ 300—400 ფუთ თივასა, მორწყვის საშუალებით იძლევა თმთელ ათას ფუთებს. იტალიაში, მილანის კორდები და საძოვრები ირწყვება ქალაქის უწმინდურებათა არხების წყლით და იძლევიან ყოველწლივ 2 ათას ფუთს ნოყიერ თივასა დესეტინიდამ და, ხშირად, სამი ათას ფუთსაც კი, ე. ი. ათი სულის საქონლის საკვებს. შოტლანდიაში, ქ. ედინბურღის ახლო იმდენად გააუმჯობესეს თითონ ბალახი თესვით (სიდიდით), რომ დათესილი მარიობისთვეში იგი [illegible] იძლევა [illegible] ველ მოსავალს, [illegible] —600 ფუთს დესეტინაზე, ასე რომ წელიწად[illegible] სდგება 8—9 ათასი ფუთი. ზოგიერთ ფერმებ[illegible] პურის შემდეგ სთესენ ბალახებს და იღებენ დეს[illegible]ტინიდამ 7—8 ათას ფუთს ბალახს, რომელსაც სდ[illegible]ბენ ორმოებში სილოსად საზამთროდ.

პროფესორ რონნას სიტყვით, აი რა შეუძლი[illegible] მოვცეს თვითეულ სარწყავ დესეტინას: კარტოფი[illegible]ლი—4.900 ფუთი; ჭარხალი—18 000 ფუთი; კო[illegible]ბოსტო—1.500—3.500 ფუთ. და სხვათ. ტაფილ[illegible] 18.400 ფ.

1951 წლის გამოფენაზე ინგლისელმა გალლე[illegible]ტმა გამოაფინა მთელი რიგი საპურე მცენარეების[illegible] ის არჩევდა ყანებში საუკეთესო თავ-თავებს [illegible] მათს თესლს სთესავდა რიგზე ნახევარ არშინზე თ[illegible]თო მარცვალს. პური მშვენივრად ამოდიოდა [illegible] თვითეული მარცვალი ისე ბლარტობდა, რომ ი[illegible]თებდა 10—15—25 და ზოგჯერ 80 და 90 ღე[illegible] თავ-თავებით და 500—2000 მარცვლით. გალლეტ[illegible] გამცდა გაიმეორეს ფერმერთა კლებში და მიიღე[illegible] თითო მარცვლიდამ 105 თავ-თავი 8 ათასი მარც[illegible]ლით. სცადეს ახალ ზელანდიაშიაც და მიიღეს [illegible] თითო მარცვალზე 90 თავ-თავი 132 მარცვლი[illegible] თითო თავ-თავში.

როგვარიც უნდა იყოს ჰავა და მიწა, მეურ[illegible]ნეობა დღეს იმდენად არის განვითარებული, რო[illegible] კაცს თამამად შეუძლია მიიღოს მიწიდან ყველაფე[illegible]რი, რაც მას სჭირია. ამიტომ მეტია უში და ვიშ[illegible] კაცობრიობის ზედ-მეტად გამრავლებაზე, როგორ[illegible] სჩადის ამას მალტუსი და მისი მეგობრები...

ჩვენ კი, ამბობს კრაპატკინი, მუდამ სიამო[illegible]ნებით მივეგებებით ყოველი ახლადშობილი მშრო[illegible]მელის დაბადებას, რადგან ვიცით, რომ გაიზრდ[illegible]ბა და მაშინ ერთი ასად და ათასად აუნაზღაუ[illegible]რებს იგი ქვეყანას ყოველ დანახარჯს მასზე.

ივ. როსტომაშვილი.

მთავრობის მოქმედებანი და განკარგულებანი

დადგენილება № 97.

საქართვ. სოც. საბჭ. რესპ. სახ. კომისართა საბჭოსი

სატარიფო ზოლების გაუქმების შესახებ.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. ტერიტორიის სატარიფო ზოლებად დაყოფის შესახებ აქამდე არსებულ დებულებათა გასაუქმებლად, საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

I. გაუქმებულ იქნეს საქართ. სოც. საბჭ. რესპ. ტერიტორიაზე სატარიფო ზოლები 1923 წლ. მარტის 1-დან.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე ა, **გეგეჭკორი.**

სახალხო კომისართა საბჭოს მდივანი **ალ. სალარიძე.**

1923 წ. მაისის 30.

ტფილისი—სასახლე.

დადგენილება № 98.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭოსი.

ტფილისში საქართველოს სახელმწიფო საჯარო ბიბლიოთეკის დაარსების შესახებ.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

1. დაარსებულ იქნეს ქ. ტფილისში „საქართველოს სახელმწიფო საჯარო ბიბლიოთეკა“.

2. ბიბილიოთეკას საფუძვლად დაედვას საქართველოს მუზეუმთან არსებული საჯარო ბიბლიოთეკა და ცენტრალური აკადემიური ბიბლიოთეკა საქართველოს სახალხო კომისართა საბჭოსი.

3. საქართველოს სახელმწიფო საჯარო ბიბლიოთეკა დაექვემდებაროს განათლების კომისარიატის სამეცნიერო დაწესებულებათა მთავარ მართველობას.

4. დადგენილება ესე ძალაში შედის დღიდან მისი გამოქვეყნებისა.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე **ალ. გეგეჭკორი.**

განათლების სახალხო კომისარი დ. **კანდელაკი.**

სახალხო კომისართა საბჭოს მდივანი **ალ. სალარიძე.**

1923 წ. მაისის 30.

ტფილისი—სასახლე.

დადგენილება № 99.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. სახალხო კომისართა საბჭოსი.

დასახიჩრებულ მეომართა კავშირის ლიკვიდაციის შესახებ.

რადგანაც დასახიჩრებულ მეომართა გაერთიანების საკავშირო ფორმა სრულიად არ შეესაბამება ომის ინვალიდთა გაერთიანების ახალ ფორმას, საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

1. დაშლილად გამოცხადდეს საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. დასახიჩრებულ მეომართა კავშირი და ყოველგვარი მანდატი, მოწმობა და სხვა საბუთი, კავშირის მიერ წარსულში გაცემული გა[illegible]უქმებულად ჩაითვალოს.

2. დასახიჩრებულ მეომართა კავშირის მთელ[illegible] ქონება (უძრავ-მოძრავი) როგორც სახელმწიფო[illegible] კუთვნილება,—საბჭოთა ხელისუფლების მიერ კავში[illegible]რისათვის გადაცემული მხოლოდ დროებითი სარ[illegible]გებლობისათვის, გადავიდეს საქართველოს სოც[illegible] საბჭ. რესპ. სოციალური უზრუნველყოფის სახალ[illegible]ხო კომისარიატის გამგებლობაში და განკარგულე[illegible]ბაში.

3. ომის ინვალიდთათვის, რომელთაც მთლა[illegible] არ დაჰკარგვიათ შრომის უნარიანობა და ესა თ[illegible]ის ხელობა იციან, მათივე შრომით თვით-უზრუნ[illegible]ველყოფისათვის, დაუყონებლივ მოეწყოს შრომი[illegible] საწარმოო არტელები ომის ინვალიდთაგან და ამისთვის გამოყენებულ იქნეს დასახიჩრებულ მეომართა ყოფილი კავშირის ყველა სახელოსნო.

4. ომის ინვალიდთა მთლად უზრუნველყოფი[illegible] საქმის ორგანიზაცია დამყარებულ იქნეს საქართვე[illegible]ლოს სოც. საბჭ. რესპ. სოციალური უზრუნველყო[illegible]ფის სახალხო კომისარიატში.

5. დასახიჩრებულ მეომართა ყოფილი კავში[illegible]რისაგან ქონების მისაღებად შესდგეს სპეციალურ[illegible] კომისია სოციალური უზრუნველყოფის სახ. კომისა[illegible]რიატისა ამ.-კავკასიის მუშათა და გლეხთა ინსპექ[illegible]ციის რწმუნებულის (საქართველოში) წარმომადგენ[illegible]ლის მონაწილეობით.

საქართველოს სოც. საბჭ. რესპ. სახალ[illegible]ხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარი[illegible] მოადგილე ა. **გეგეჭკორი.**

სოციალური უზრუნველყოფის სახალხ[illegible] კომისარი **ხომერიკი.**

სახალხო კომისართა საბჭოს მდი[illegible]ვანი **ალ. სალარიძე.**

1923 წ. მაისის 30.

ტფილისი—სასახლე.

წერილი რედაქციის მიმართ.

ამხ. რედაქტორო! გთხოვთ მოათავსოთ შე[illegible]დეგი: 1918 წ. მე ვიყავი საქ. სოც.-ფედ. პარტიაში[illegible] 1821 წ. გადატრიალების შემდეგ მოხდა პარტი[illegible] გაყოფა და მე დავრჩი ორგანიზაციის გარეშე დღე[illegible]მდის; ვინაიდან ვიზიარებ არჩილ ჯორჯაძის მო[illegible]ძღვრებას და სოციალისტურ რევოლიუციის პლატ[illegible]ფორმას. მსურს ვიმუშაო მემარცხენე სოციალისტ[illegible] ფედერალისტებთან ერთად.

რაჟდენ მაქსიმეს ძე ძნელაძე.

დღემდის არც ერთ პოლიტიკურ პარტია[illegible] არ ვეკუთვნოდი, მხოლოდ ვადევნებდი თვალყურ[illegible] ყველა პარტიის მუშაობას. დავრწმუნდი რა რო[illegible] საქართველოს მემარცხენე სოც.-ფედერალისტთ[illegible] სარევ. პარტია არის მშრომელთა პარტია, ამიტო[illegible] მსურს გავხდე ამ პარტიის წევრი.

სავლე მიხარბეგის ძე კიკნაველიძე.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია.
გამომცემელი—მთავარი კომიტეტი.

დაიკარგა ამბროსი იობიძემ, სახ. უნი[illegible] იურიდ. დარგის წიგნაკი ჩა[illegible] თვალოს გაუქმებულათ.

№ 924.

Тираж 1900 ნება დართულია ლიტერატურისა და გამომცემლობის მთავარმართველობის მიერ. № 330 საქართვ. უმაღლ. მეურ. საბჭ. პოლიგრაფ. ნყოფ. სტამბა კრონზენშტეინის ქუჩ. №.